

Za gospodarje

Maribor, dne 7. marca 1934.

Davčna oprostitvev zadrug.

V »Službenih novinah« dne 26. februarja je objavljen pravilnik k nedavnim spremembam in izpopolnitvam zakona o neposrednih davkih. Ta pravilnik, ki je zelo obširen, se tudi peča o poostritvi pogojev za davčno prostost zadrug. Nedavne spremembe zakona o neposrednih davkih tudi določajo, da zadruge nimajo pravice do oprostitve, ako poslujejo z nečlani, ako prodajajo luksuzne predmete in alkoholne pijače. Vsaka kršitev teh predpisov ima za posledico trajno izgubo davčne oprostitve. Za osebno, katero blago je treba smatrati za luksuzno, bo merodajen seznam predmetov, ki so podvrženi luksuznemu davku. Kar se tiče prodaje blaga članom, odnosno nečlanom, določa pravilnik, da produktivne zadruge smejo proizvajati blago samo z delavno silo svojih članov, svoje izdelke pa lahko prodajajo tudi nečlanom. Kreditne zadruge lahko dajejo kredite samo svojim članom, sredstva za poslovanje (vloge) pa lahko zbirajo tudi od nečlanov. Izjemno smejo konsumne zadruge prodati tudi nečlanom presežek blaga, ki nima več rednega odjema (ker je pokvarjeno ali ni več v modi ali slično), vendar samo na debelo ali pa določene dni v inventuri, ali pa brez tega, če je blago izloženo kvarjenju. Vsak tak primer pa mora biti prijavljen davčnemu oblastvu, ki bo izvršilo pregled in odobrilo ter odredilo čas trajanja take prodaje. Prav tako smejo produktivne zadruge zaradi nadaljevanja dela in da obdrže stranke, nabavljati blago tudi od nečlanov, toda le tedaj, kadar člani zaradi višje sile niso v stanju, da zadrugo oskrbijo s potrebnim blagom (tako sme n. pr. mlekarska zadruga prodajati tudi blago nabavljeno od nečlanov, če je živina zadrugnikov obolela, ali pa če zadrugniki zaradi poplave niso v stanju, da dostavijo mleko).

Točenje in prodaja alkoholnih pijač na drobno v konsumnih in nabavljalnih zadrugah je prepovedano. Vinogradniške zadruge smejo prodajati svoje proizvode tudi na drobno pod pogojem, da ne prodajajo nobenih drugih živil in da ne vrše točenje v kavarnah, gostilnah ali bifejih.

Lusuzno blago, ki ga imajo zadruge na skladišču, se lahko proda še do konca tega leta. Po preteku tega roka pa bodo morale zadruge, ki nadalje trgujejo z luksuznim blagom, naknadno za leto 1934 plačati davke. Lastna proizvodnja nabavljalnih zadrug in njihovih zvez ni povržena davku, dokler se to blago prodaja samo članom zadrug za kritje njihovih osebnih potreb.

Z ozirom na položaj, ki ga je ustvarila sprememba zakona, odnosno pravilnik k temu zakonu, so se sestali v Mariboru koncem februarja zastopniki nabavljalnih zadrug državnih uslužbencev in železniških uslužbencev iz cele Slovenije. Sklenili so, da se odrečejo dodelanje ugodnosti oprostitve davkov.

Ljudski pravnik.

Zaščita kmetov in obrestna mera. Skl. som. — Vprašate, kako je s plačevanjem novih dolgov in novimi vlogami pri denarnih zavodih in kako visoke obresti so dovoljene. — Uredba o zaščiti kmetov se nanaša in velja v glavnem edinole za kmečke dolgove, ki so nastali pred 20. 4. 1932. Kar je dolgov nastalo po tem času, za nje ne velja zaščita in jih je treba plačati, kakor je med upnikom in dolžnikom dogovorjeno, ker sicer upnik lahko iztoži na stroške zamudnega dolžnika. — Nove vloge morajo denarni zavodi v celoti plačati. Obrestna mera znaša trenutno pri denarnih zavodih 12% in pri zamudnikih še 2%, pri ostalih upnikih pa 10%.

Nezaščiteni kmečki dolg. Fejok. — Pred 20. 4. 1932 ste se zadolžili za par

tiščoč dinarjev. Ker je upnik terjal denar, ste si po 20. 4. 1932 izposodili dolžni znesek drugje in z novim posojilom plačali stari dolg. Mnenja ste, da uživa Vaš dolg zaščito po uredbi o zaščiti kmetov, ker je dolg vedno isti, da pa se je samo upnik spremenil. — Vaše naziranje je zgrešeno. Posojilo, ki ste je vzeli po 20. 4. 1932, da ste z njim poravnali stare obveznosti, nima nobene zveze z Vašim starim dolgom v tem zmislu, da bi bili deležni dobrot, ki jih daje uredba za stare dolge. Vaš dolg je v zmislu omenjene uredbe nov dolg in morate zato istega plačati, kakor ste s svojim upnikom dogovorili.

Odškodnina za postavljene pošne droge. Kip. — Po Vašem svetu ima pošta postavljene telefonske droge. Dogovorjeno je bilo, da dobite za to odškodnino za vsak drog po 10 Din letno. Že od leta 1927 niste prejeli nobene odškodnine. Poštno ravnateljstvo na opomine ne plača. Vi pa imate na železniškem svetu električne droge in morate vsako leto plačati za vsakega 50 Din. Ker pri popraviljanju telefona trpite škodo, vprašate, kaj Vam je napraviti, da pridete do svojega denarja. — Tožiti morate državni zaklad kraljevine Jugoslavije na plačilo letnih zaostalih zneskov, in iscer v Ljubljani pri tamk. okrajnem sodišču. Če Vam napravijo škodo pri popravilu telefona, Vam mora prav tako isto povrniti država, ker nihče ni upravičen — tudi država nima po veljavnih zakonih pravice —, da bi samovoljno delal škodo na tujem svetu, kar bi značilo kršitev z ustavo zajamčene lastniške pravice. Zakoni Vam dajo dovolj pravic. Poslužite se jih!

Naložen denar pri zaščitenem denarnem zavodu. Girb. — Ste ubog delavec; svoje prihranke ste nalagali pri denarnem zavodu, ki je dne 22. 11. 1932 zaprosil za ugodnost po točki 5 zakona o zaščiti kmetov. Ne dobite nobenega denarja niti obresti. Vprašate, kaj morate storiti, da pridete do denarja ali vsaj do obresti, da se boste mogli preživljati. — Za izplačevanje vlog in drugih dolgov Kon. društva za Slovenijo v Ljubljani je veljavna uredba z dne 9. 12. 1932, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 18. 1. 1933. Glede izplačila morebitnih obresti se obrnite na komisarja, čigar

ime boste zvedeli pri Konzumnem društvu. Prepričani smo, da Vam bo pomagal, kolikor bo to mogoče z ozirom na sedanje splošno neugodno gospodarsko stanje.

Jamčenje za napake pri živini. Lafs. — V Mariboru ste kupili kravo, ki je pa zelo bolna. Bolezen ste spoznali šele sedaj. Kupec Vam je dal napačni živinski potni list. Vprašate, kakšne so Vaše pravice. — Kakor izgleda, Vaša kupljena krava ne odgovarja Vašim potrebam in je sploh ne morete rabiti v gospodarske namene. V varovanje svojih pravic bi morali dati kravo takoj pregledati po živinozdravniku, ali pa zapazeno napako naznaniti domačemu županu ali prodajalcu. V tem slučaju bi se smatralo, da je krava že pred izročitvijo imela to napako. Ako bi ne poklicali živinozdravnika, ali ne obvestili prodajalca ali župana, pa morate dokazati, da je žival imela bolezen že pred izročitvijo. Nato morate tožiti ali na razveljavljenje kupne pogodbe, ali pa na zmanjšanje kupnine. Tožbo pa morate vložiti v roku 6 tednov po nakupu. Zaradi tega morate pri nakupu biti vedno previdni in sami gledati na to, da je vse v redu. Mestni živinozdravniki ne gledajo na koristi poedincev, marveč je njihova dolžnost, da pazijo, da ni na trgu bolne živine, ki bi mogla okužiti ostalo zdravo živino.

Dolg vinskega trgovca. Pumpa. — Vinski in žganjarski trgovec je kupil 300 l žganja; ostal je dolžan 700 Din in obljubil, da bo drugi dan poslal, ker ima denar doma. Zdaj pa kljub večkratnim opominom ne plača. — Vinski trgovec ne uživa zaščite. Zaščiteni so samo kmetje za stare, pred 20. 4. 1932 nastale dolge. Vse nove, po tem času nastale, dolge morajo pa tudi kmetje redno plačevati. Ker ne dobite zlepa, tožite zamudnega trgovca. Vsak mora sam varovati svoje koristi. Slab gospodar, ki jih ne zna.

Služnostna pravica vožnje v gozdu. Tmo. — Odgovorjeno pod istim naslovom v »Gospodarju« z dne 14. 2. 1934. Velja vse povedano tudi za Vas.

Dolžnosti in pravice gospodarja. Bjd. — Uslužbeno ste imeli deklo, ki pa se ni držala pri delu Vaših navodil. Njenega fanta ste zapodili iz svoje sobe in njej

odpovedali službo za drugi dan. Dekla je sicer odšla, ni pa hotela priti po denar. V razburjenju ste jo žalili. Vprašate, kakšne so Vaše pravice. — Kolikor ste imeli dogovorjeno, toliko morate plačati, čeprav ni dekla točno izpolnjevala Vaših naročil. S tem, da ste jo še naprej obdržali v službi, ste odpustili njene pregreške in se sedaj ne morete sklicevati nanje. Iz svoje hiše ste smeli zapoditi vsakogar, kdor je bil v njej brez Vašega dovoljenja. Žalitev, ki ste jo rekli dekli, je težko žaljiva in boste kaznovani, ako Vas toži pravočasno, to je v treh mesecih. Ako dekla noče sprejeti denarja, ga položite pri sodišču. Preskrbite si poselsko knjižico. Iz nje boste natančno spoznali vse svoje pravice in dolžnosti. Po našem mnenju je okolnost glede fanta zadostni razlog za takojšnji odpust. Glede onega kazenskega dejanja je pa Vaša stvar, da sporočite stvar sodišču, vendar pa je s tem združena nerodnost, da bo kaznovana lahko tudi Vaša žena. Ker ima pa vse skupaj videz maščevanja in medsebojnega obračunavanja, svetujemo, da stvar pustite pri miru, kakor bi za njo ne zvedeli nikdar.

Prevzem posestva z živim in mrtvim inventarjem. Pap. — Leta 1911 je oče dal Vašo sestro izučiti za šiviljo, da bi delala za domačo potrebo. Kupil je tudi šivalni stroj. Sestra hodi sedaj v tovarno in izposojuje stroj drugim. Vprašate, čigav je stroj, zlasti ker ima sestra tudi zgovorno doto. — Odgovor na Vaše vprašanje ni enostavno, zlasti ker prav ničesar ne poveste, komu je oče kupil stroj. Običajno je tako, da stariši kupijo svojim hčeram šivalni stroj v last in ga jim tudi takoj podare. Ako trdite Vi obratno, boste morali pri sodišču dokazati, da ga oče ni podaril sestri, marveč da ga je kupil za dom ter le dovolil sestri uporabo stroja, dokler bo delala za dom. Tak dokaz se Vam bo po našem mnenju zelo težko posrečil, razen ako imate še živega očeta, ki bo pri sodišču izpovedal v Vašo korist. Običajno pa je stvar taka, da je stroj lastnina izučenih deklet in ni tedaj veliko upanja, da spada stroj k hiši.

Gospodarska vprašanja in odgovori.

Vprašanje I. Z. iz H. Ali je rdeča živinska sol užitna za ljudi in ali ima kakšne škodljive primesi? — Odgovor: Rdeča živinska sol je denaturirana ali onečiščena, to se pravi, dodane so ji snovi, ki sicer niso škodljive, vendar napravijo sol za človeško hrano neprimerno: grenko in nečisto. V živinski soli je $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ % železavega okisa, ki da rdečo barvo, in ravno toliko prahu zdrobljenega pelina, ali pa so dodane majhne količine rdeče glinice in prahu iz encijanovih korenin. Vse te primesi so popolnoma neškodljive.

Vprašanje V. G. iz K. Kako se ohrani (konservira) mleko dalj časa in v kakih posodah? Koliko časa ga je mogoče ohraniti? — Odgovor: Mleko se konservira z ohlajenjem ali s segrevanjem. Če ga ohladimo, takoj ko ga pomolžemo, vsaj na 12° C — čim nižje tem bolje — se ohrani samo za kratek čas, kvečjemu za 1 dan, ker bakterij, ki živijo v mleku, s tem ne zamorimo, ampak jih samo zadržimo v razvoju. Poleti ga s tem obvarujemo, da se ne skisa tako hitro. Za dalj časa ga ohranimo s segrevanjem (pasteuriziranjem) in to na razne načine, da ga segrevamo n. pr. 10 minut na 95—97° C, ali 15 minut na 75—80° C, ali 30 minut na 65—70° C. Tudi tako segreto mleko se ohrani le nekaj dni. Če bi ga pa hoteli popolnoma konservirati, bi ga morali še močnejše segreti (sterilizirati). Tako mleko pa je mnogo manj okusno ter ni tako zdravo in lahko prebavno. Večji obrati imajo v ta namen posebne priprave.

Isti. Kako se kuha cepilni vosek? — Odgovor: Recept mrzlo tekoče cepilne smole. V loncu se raztopi 1 kg kolofonije ali drevesne smole. Nato se dodene 80 g čebelnega voska. Ko je tudi vosek raztopljen, se lonec odstrani od ognja in dolije v raztopino pomalem za 1 žlico lanenega olja. Sedaj pustimo mešanico nekoliko ohladiti in dodenemo še 190 g špirita. Še toplo mešanico nalijemo v pločevinaste posodice, ki se dajo dobro zapreti, in cepilna smola je gotova.

Vprašanje I. Č. iz K. Imam 6 mesecev staro tele, kateremu med rogovi in po

Zahtevajte povsod

»Slovenskega gospodarja«!

čelu navzdol rastejo neke mehke gobe, ki jih je čutiti samo na koži. S čim bi to odpravil? — Odgovor: Te gobe so nalezljiva kožna bolezen, ki jo povzroča neka glivica in ki se prenese celo na človeka. Da se bolezen ne bo razširila na ostalo živino, ločite tele od druge živine in ga snažite s posebnim orodjem, ne z istim kot drugo živino. Že rabljeno orodje (tudi vile) pa razkužite z močnim lugom. Gobe izpirajte vsak dan z zelenim milom in toplo vodo, ko odpadejo, pa z raztopino 5 g salicilne kisline v 100 g špirita, ki vam jo napravijo v drogeriji. Sicer je pa najbolje, da se posvetujete z živinozdravnikom, ki vam bode dal natančna navodila.

Razna obvestila.

Podružnica ZAKŠ v Ptuj ima svoj tretji članski sestanek v nedeljo dne 11. marca pri članu tovarišu Kuharju Antonu v Budini pri Ptuj ob devetih dopoldne. K prav obilni udeležbi vabi odbor.

Čebelarstva podružnica Mežica. Pri nas je čebelarstvo precej dobro razvito. Številni panjevi s premakljivim satjem znaša 337 komadov in z nepremakljivim (kranjčico) 201. Čebele so sedaj v mirnem zimskem počitku, čebelarji pa so bolj muhasti in živahni. Dne 6. januarja t. l. se je vršil občni zbor Čebelarstva podružnice; ker je bila večina članov za izprembo v odboru, je došlo med odborom in člani do nesporazuma, vsled česar se je moral občni zbor prekiniti. Nadaljevanje se je vršilo dne 4. februarja. Ker je večina članov vztrajala na izprembi v odboru, so nekateri zapustili lokal in se je občni zbor nadaljeval brez njih. V novi odbor so bili soglasno izvoljeni sledeči člani: 1. Bivšek Miha, kmet, načelnik. 2. Graf Franc, mizarjski mojster, podnačelnik in blagajnik. 3. Pratkaner Maks, kmet, tajnik. 4. Potočnik Karl, rudar, odbornik, Topler Val, rudar, odbornik, Bivšek Rudolf in Hermanko Matevž, kmeta, pregledovalca računov.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 3. marca so pripeljali špehar-

ji 104 komade zaklanih svinj. Svinjsko meso je bilo po 12—13, slanina 13—14. Kmetje so pripeljali 12 voz sena po 28—30, 8 otave 28—30, 4 slame 22—25, 26 voz krompirja 0.75—1, 6 čebule 1—1.50. Zelje glava 0.50—2, kisló 3, repa kislá 1.25—2, hren 6—7, radič 10—12 Din. Jabolka 6—10, suhe slive 8—12, celi orehi 9—10, luščeni 32. Na trgu je bilo 14 vreč pšenice 1.25, 6 rži 1, 18 ječmena 1, 22 koruze 1, 14 ovsa 0.75—1, 8 prosa 1.25, 6 ajde 0.75—1, 8 ajdovega pšena 3, 14 fižola 2—3. Smetana 10—12, mleko 1.50—2.25, surovo maslo 20—25, jajca 0.40—0.60. Z dežele so prinesli na trg 224 kokoši po 20—30, 1006 piščancev 25—60, 4 gosi 40, 42 puranov 40—60, 10 rac 18—20, 58 komadov kuncev 5—25 Din.

Mariborski živinski sejem 27. II. 1934. Prignanih je bilo 21 konjev, 22 bikov, 190 volov, 330 krav in 16 telet, skupaj 579 komadov. Povprečne cene so bile: debeli voli 1 kg žive teže od 3.50 do 3.75 Din, poldebeli voli od 2.50 do 3 Din, plemenski voli od 2.25 do 3 Din, biki za klanje od 2.50 do 3.50 Din, klavne krave debele od 2 do 3.50 Din, plemenske krave od 1.50 do 2.75 Din, krave za klobasarje od 1.50 do 2 Din, molzne krave od 2 do 2.50 Din, breje krave od 2 do 2.50 Din, mlada živina od 3 do 3.75 Din, teleta od 5 do 6 Din. Prodanih je bilo 275 komadov, od teh za izvoz v Italijo 14 komadov.

Svinjski sejem v Mariboru 2. III. 1934. Na svinjski sejem dne 2. marca so pripeljali 206 prašičev, od teh je bilo prodanih 86 komadov. Cene so bile naslednje: 5—6tedenski 95 do 110 Din, 7—9tedenski 115 do 160 Din, 3—4mesečni 200 do 250 Din, 5—7mesečni 330 do 360 Din, 8—10mesečni 450 do 500 Din in enoletni 680 do 750 Din. 1 kg žive teže 7—8 Din, mrtve teže 9.25—10 Din.

Mesne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg 8—10 Din, II. vrste 6—8 Din, meso od bikov, krav in telic 4—6 Din, telečje meso I. vrste 10—15 Din, II. vrste 8—10 Din, svinjsko meso sveže 10—16 Din.